

บทที่ 5

บทเปรียบเทียบและวิเคราะห์

ในบทนี้จะแบ่งเนื้อหาออกเป็นสองส่วน โดยส่วนแรกนั้นจะเปรียบเทียบ บทบัญญัติของกฎหมายต่างประเทศที่ได้นำเสนอไปแล้วมา กับบทบัญญัติของประเทศไทยใน ประเด็นของการเอาผิดบุคคลที่ยุ่งเหยิงกับพยานบุคคล พร้อมทั้งวิเคราะห์ถึงบทบัญญัติที่เอาผิด ต่อการยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐานของประเทศต่างๆ เพื่อให้เห็นว่าบทบัญญัติของต่างประเทศและ ประเทศไทยครอบคลุมการกระทำต่างๆ ที่เป็นการยุ่งเหยิงกับพยานบุคคลหรือไม่และเพียงใด และ ในส่วนที่สองจะทำการวิเคราะห์ว่าบทบัญญัติของประเทศไทยที่ดูเหมือนว่าครอบคลุมกับการ กระทำดังกล่าวนี้มีข้อบกพร่องหรือช่องว่างอย่างไรหรือไม่

1. เปรียบเทียบความผิดที่เกี่ยวกับการยุ่งเหยิงกับพยานบุคคลประเทศต่างๆ

ดังที่ได้กล่าวไปแล้วในบทที่ 2 ว่าบุคคลใดได้รับหมายเรียกให้มาเบิกความเป็นพยานต่อ ศาลแล้ว บุคคลนั้นจะมีฐานะเป็น “พยานหมาย” ซึ่งมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. เดินทางมาเบิกความต่อศาล
2. เบิกความต่อศาล และ
3. การเบิกความนั้นต้องเป็นการเบิกความตามความเป็นจริง

การยุ่งเหยิงกับพยานบุคคลจึงเป็นการกระทำซึ่งทำให้พยานบุคคลไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ทั้ง 3 กรณีได้ โดยการชักจูง ช่มชู้ หรือแม้การตอบโต้พยานโดยการใช้อำนาจประทุษร้ายหลังจากที่ พยานนั้นได้ให้การต่อศาลแล้ว กฎหมายต่างประเทศและกฎหมายไทยได้กำหนดความผิดเกี่ยวกับการ ยุ่งเหยิงกับพยานบุคคล ดังนี้

1.1 การชักจูงพยานบุคคล

การชักจูงพยานบุคคลนั้นอาจแบ่งออกได้เป็นการชักจูงพยานบุคคลไม่ให้เดินทางไปเบิก ความ การชักจูงพยานบุคคลให้ไปศาลแต่ไม่ยอมเบิกความและการชักจูงให้พยานบุคคลเบิกความ เท็จ ดังต่อไปนี้

1.1.1 การชักจูงพยานบุคคลไม่ให้เดินทางไปเบิกความ

การชักจูงไม่ให้พยานเดินทางไปเบิกความนั้นไม่ได้มีบัญญัติไว้ในกฎหมายไทย มีแต่บทบัญญัติความผิดฐานขัดขืนหมายหรือคำสั่งของศาลให้มาศาล ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 170 แต่อย่างไรก็ดีหากการชักจูงพยานบุคคลในกรณีนี้เป็นการกระทำในคดีที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ ผู้ชักจูงจะมีความผิดตามมาตรา 54(1) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551

กฎหมายต่างประเทศมีกฎหมายของประเทศอังกฤษ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่นและออสเตรเลีย กำหนดความผิดไว้โดยเฉพาะ ดังนี้

(ก) ประเทศอังกฤษถือเป็นความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล (Contempt of Court) และความผิดฐานบิดเบือนกระบวนการยุติธรรม (Perverting the Course of Justice) อันเป็นความผิดคอมมอนลอว์

(ข) ประเทศสหรัฐอเมริกาถือเป็นความผิดฐานยุ่งเหยิงกับพยานบุคคล (Witness Tampering) ตามมาตรา 1512 U.S.C ทั้งนี้หากปรากฏข้อเท็จจริงว่าการชักจูงดังกล่าวกระทำโดยการติดสินบนผู้ชักจูงจะมีความผิดฐานติดสินบนพยานบุคคลเพื่อไม่ให้เดินทางไปเบิกความตามมาตรา 201 (b) (3) หรือมาตรา 201 (c) (2) แล้วแต่กรณี

(ค) ประเทศญี่ปุ่นถือเป็นความผิดฐานทำลายพยานหลักฐาน (Suppression of Evidence) ตามมาตรา 104 แห่งประมวลกฎหมายอาญาญี่ปุ่น

(ง) ประเทศออสเตรเลียถือเป็นความผิดฐานกีดกันไม่ให้พยานบุคคลไปศาล (Preventing Witness from Attending Court) ตามมาตรา 40 แห่ง Crimes Act 1994

1.1.2 การชักจูงพยานบุคคลให้ไม่ยอมเบิกความต่อศาล

การชักจูงพยานบุคคลที่เดินทางไปศาลไม่ให้เบิกความตามกฎหมายไทยไม่มีบัญญัติไว้โดยตรง แต่ถือว่าเป็นผู้ใช้ให้กระทำความผิดฐานขัดคำสั่งศาลให้มาเบิกความ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 171 แต่อย่างไรก็ดีหากการชักจูงพยานบุคคลในกรณีนี้เป็นการกระทำในคดีที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ ผู้ชักจูงจะมีความผิดตามมาตรา 54(1) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551

ในกฎหมายต่างประเทศพบว่ามีบางประเทศที่มีบทบัญญัติลงโทษผู้ชักจูงพยานบุคคลในกรณีเช่นนี้โดยตรงได้ กล่าวคือ

(ก) ประเทศอังกฤษถือเป็นความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล (Contempt of Court) และความผิดฐานบิดเบือนกระบวนการยุติธรรม (Perverting the Course of Justice) อันเป็นความผิดคอมมอนลอว์

(ข) ประเทศสหรัฐอเมริกาถือเป็นความผิดฐานยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน ตามมาตรา 1512 U.S.C.

(ค) ประเทศออสเตรเลียถือเป็นความผิดฐานชักจูงให้พยานไม่ไปเบิกความหรือเบิกความเท็จ (Corruption of Witness) ตามมาตรา 37

(ง) ประเทศฝรั่งเศสถือเป็นความผิดฐานชักจูงหรือข่มขู่พยานไม่ให้เบิกความหรือเบิกความเท็จ ตามมาตรา 434-15 แห่งประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส

1.1.3 การชักจูงให้พยานบุคคลเบิกความเท็จ

การจูงใจให้พยานบุคคลเบิกความเท็จไม่มีกฎหมายไทยกำหนดความผิดไว้โดยเฉพาะ แต่ถือเป็นการใช้ให้กระทำความผิดฐานเบิกความเท็จตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 177 ประกอบกับมาตรา 84 แต่อย่างไรก็ดีหากการชักจูงพยานบุคคลในกรณีนี้เป็นการกระทำในคดีที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ ผู้ชักจูงจะมีความผิดตามมาตรา 54(1) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551

สำหรับกฎหมายต่างประเทศพบว่า มีประเทศอังกฤษ สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย ฝรั่งเศส และเยอรมันที่มีกฎหมายลงโทษโดยตรงกับผู้ชักจูงพยานบุคคลให้เบิกความเท็จ ดังนี้

(ก) ประเทศอังกฤษถือเป็นความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล (Contempt of Court) ความผิดฐานบิดเบือนกระบวนการยุติธรรม (Perverting the Course of Justice) และความผิดฐานใช้ให้ผู้อื่นเบิกความเท็จ (Subornation of Perjury) อันเป็นความผิดคอมมอนลอว์

(ข) ประเทศสหรัฐอเมริกาถือเป็นความผิดฐานยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน ตามมาตรา 1512 ทั้งนี้หากปรากฏข้อเท็จจริงว่าการชักจูงดังกล่าวกระทำโดยการติดสินบน ผู้ชักจูงจะมีความผิดฐานติดสินบนพยานบุคคลเพื่อพยานบุคคลเบิกความตามมาตรา 201 (b) (3) หรือมาตรา 201 (c) (2) แล้วแต่กรณี

(ค) ประเทศออสเตรเลียถือเป็นความผิดฐานชักจูงให้พยานเบิกความเท็จ (Corruption of Witness) ตามมาตรา 37

(ง) ประเทศฝรั่งเศสถือเป็นความผิดฐานชักจูงหรือข่มขู่พยานไม่ให้เบิกความหรือเบิกความตามมาตรา 434-15 แห่งประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส

(จ) ประเทศเยอรมันถือเป็นการผิดฐานชักจูงให้ผู้อื่นเบิกความเท็จ ตามมาตรา 160 แห่งประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน

1.2 การข่มขู่พยานบุคคล

1.2.1 การข่มขู่พยานบุคคลไม่ให้เดินทางไปเบิกความ

ประเทศไทยไม่มีกฎหมายเอาผิดโดยตรงกับผู้ข่มขู่พยานบุคคลไม่ให้เดินทางไปศาลจึงต้องถือเป็นผู้ใช้ให้ผู้อื่นขัดขืนหมายหรือคำสั่งของศาลให้มาศาล ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 170 ประกอบกับมาตรา 84

นอกจากนั้น ในกรณีที่พยานซึ่งได้รับหมายเรียกเต็มใจจะเดินทางไปเบิกความ แต่ถูกข่มขู่ไม่ให้เดินทางไปศาล ผู้ข่มขู่ย่อมมีความผิดฐานข่มขืนใจตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 309 และถูกเพิ่มโทษตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 มาตรา 23 เนื่องจากเป็นการกระทำความผิดอาญาต่อผู้อื่นเพราะเหตุที่ผู้ถูกกระทำจะมาเป็นพยาน

นอกจากนั้นหากการข่มขู่เป็นการกระทำในคดีที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ ผู้ข่มขู่จะมีความผิดตามมาตรา 54(2) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551

สำหรับกฎหมายต่างประเทศพบว่าประเทศอังกฤษ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และออสเตรเลียที่บัญญัติการกระทำความผิดดังกล่าวไว้เป็นความผิดโดยเฉพาะ ได้แก่

(ก) ประเทศอังกฤษ นอกเหนือจากความผิดคอมมอนลอว์แล้วยังมีความผิดฐานข่มขู่หรือทำร้ายพยานบุคคล (Intimidating or harming witnesses) ตามมาตรา 51 แห่ง Criminal Justice and Public Order Act 1994 อีกด้วย

(ข) ประเทศสหรัฐอเมริกาถือเป็นการผิดฐานยุ่งเหยิงพยานบุคคล (Witness tampering) ตามมาตรา 1512 และความผิดฐานประท้วงหรือเดินขบวนเพื่อกดดันพยานบุคคล ตามมาตรา 1507

(ค) ประเทศญี่ปุ่นถือเป็นการผิดฐานข่มขู่พยาน (Intimidation of Witnesses) ตามมาตรา 105-2 แห่งประมวลกฎหมายอาญาประเทศญี่ปุ่น

(ง) ประเทศออสเตรเลียถือเป็นการผิดฐานข่มขู่พยานบุคคล (Intimidation of Witness) ตามมาตรา 36A แห่ง Crimes Act 1914

1.2.2 การข่มขู่พยานบุคคลให้ไม่ยอมเบิกความต่อศาล

กฎหมายไทยไม่มีลึงโทษโดยตรงกับผู้ข่มขู่ในกรณีนี้ ทำให้ต้องถือว่าผู้ข่มขู่พยานบุคคลไม่ให้เบิกความต่อศาลเป็นผู้ใช้ผู้อื่นขัดคำสั่งศาลให้มาเบิกความ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 171 ประกอบกับมาตรา 84 และต้องใช้ความผิดต่อเสรีภาพอันเป็นความผิดทั่วไป ได้แก่ ความผิดฐานข่มขืนใจผู้อื่น ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 309 และถูกเพิ่มโทษตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 มาตรา 23 เนื่องจากเป็นการกระทำความผิดอาญาต่อผู้อื่นเพราะเหตุที่ผู้ถูกระทำจะมาเป็นพยาน

แต่อย่างไรก็ดีหากการข่มขู่พยานบุคคลในกรณีนี้เป็นการกระทำในคดีที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ ผู้ชักจูงจะมีความผิดตามมาตรา 54(2) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551

ในส่วนกฎหมายต่างประเทศพบว่าบางประเทศได้มีกฎหมายสำหรับกรณีนี้โดยตรง ได้แก่

(ก) ประเทศอังกฤษ นอกเหนือจากความผิดคอมมอนลอว์แล้วยังมีความผิดฐานข่มขู่หรือทำร้ายพยานบุคคล (Intimidating or harming witnesses) ตามมาตรา 51 แห่ง Criminal Justice and Public Order Act 1994 อีกด้วย

(ข) ประเทศสหรัฐอเมริกาถือเป็นความผิดฐานยุ่งเหยิงกับพยานบุคคล (Witness tampering) ตามมาตรา 1512 และความผิดฐานประท้วงหรือเดินขบวนเพื่อกดดันพยานบุคคล ตามมาตรา 1507

(ค) ประเทศออสเตรเลียถือเป็นความผิดฐานข่มขู่พยานบุคคล (Intimidation of Witness) ตามมาตรา 36A

(ง) ประเทศฝรั่งเศสถือเป็นความผิดฐานชักจูงหรือข่มขู่พยานไม่ให้เบิกความหรือเบิกความ ตามมาตรา 434-15 แห่งประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส

1.2.3 การข่มขู่พยานบุคคลให้เบิกความเท็จ

กฎหมายไทยไม่ได้บัญญัติเรื่องนี้เป็นความผิดโดยตรงจึงต้องถือว่าผู้ข่มขู่ให้ผู้อื่นเบิกความเท็จเป็นผู้ใช้ผู้อื่นเบิกความเท็จตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 177 ประกอบกับมาตรา 84 และความผิดฐานข่มขืนใจตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 309 และถูกเพิ่มโทษตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 มาตรา 23 เนื่องจากเป็นการกระทำความผิดอาญาต่อผู้อื่นเพราะเหตุที่ผู้ถูกระทำจะมาเป็นพยาน

นอกจากนั้นหากการข่มขู่ถึงขั้นเป็นการทำร้ายพยานบุคคลก็ถือได้ว่าผู้กระทำทำร้ายพยานบุคคลเพื่อปกปิดความผิดอื่นของตนหรือเพื่อหลีกเลี่ยงให้พ้นอาญาในความผิดอื่นที่ตนได้กระทำไว้ตามมาตรา 296 หากพยานบุคคลได้รับอันตรายสาหัส ผู้กระทำก็ต้องรับโทษหนักขึ้นตามมาตรา 298 และหากพยานบุคคลถึงแก่ความตาย ผู้กระทำก็ต้องรับโทษหนักขึ้นตามมาตรา 290 วรรคสอง นอกจากนี้หากผู้กระทำมี “เจตนาฆ่า” พยานบุคคลก็จะมี ความผิดตามมาตรา 298(7) แต่ทั้งนี้ต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่ว่าผู้กระทำต้องเป็นผู้กระทำความผิดในคดีก่อนด้วย

นอกจากนั้นหากการข่มขู่ดังกล่าวเป็นการกระทำในคดีที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ ผู้ชักจูงจะมีความผิดตามมาตรา 54(2) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551

ในต่างประเทศพบว่าประเทศอังกฤษ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย และฝรั่งเศส มีกฎหมายบัญญัติในเรื่องนี้ไว้ ได้แก่

(ก) ประเทศอังกฤษ นอกเหนือจากความผิดคอมมอนลอว์แล้วยังมีความผิดฐานข่มขู่หรือทำร้ายพยานบุคคล (Intimidating or harming witnesses) ตามมาตรา 51 แห่ง Criminal Justice and Public Order Act 1994 อีกด้วย

(ข) ประเทศสหรัฐอเมริกาถือเป็นความผิดฐานยุ่งเหยิงกับพยานบุคคล (Witness Tampering) ตามมาตรา 1512 U.S.C

(ค) ประเทศญี่ปุ่นถือเป็นความผิดฐานข่มขู่พยาน ตามมาตรา 105-2 (Intimidation of Witnesses) แห่งประมวลกฎหมายอาญาญี่ปุ่น

(ง) ประเทศออสเตรเลียถือเป็นความผิดฐานข่มขู่พยานบุคคล (Intimidation of Witness) ตามมาตรา 36A แห่ง Crimes Act 1914

(จ) ประเทศฝรั่งเศสถือเป็นความผิดฐานชักจูงหรือข่มขู่พยานไม่ให้เบิกความหรือเบิกความเท็จตามมาตรา 434-15 แห่งประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส

1.3 การตอบโต้พยานบุคคล

ประเทศไทยยังไม่มีฐานความผิดทางอาญาเกี่ยวกับเรื่องการตอบโต้พยานบุคคลไว้โดยตรง แต่อาจจะสามารถนำความผิดพื้นฐานตามประมวลกฎหมายอาญามาใช้ได้ เช่น ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 358 ความผิดฐานทำร้ายผู้อื่นตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 295 หรือความผิดฐานฆ่าผู้อื่นตามประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา 288 เป็นต้น และเมื่อมีการกระทำความผิดอาญาเกิดขึ้นกับพยานบุคคลแล้ว ผู้กระทำ จะต้องได้รับโทษหนักขึ้นจากโทษที่กำหนดไว้ในความผิดเดิมกึ่งหนึ่ง เนื่องจากถือได้ว่าเป็นการกระทำความผิดอาญา เนื่องจากพยานบุคคลนั้น “ได้มาเป็นพยาน” ตามมาตรา 23 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากฎหมายมุ่งประสงค์จะให้ความคุ้มครองพยานเป็นพิเศษมากกว่าบุคคลธรรมดา

อย่างไรก็ตามในต่างประเทศนั้นมีบางประเทศที่กำหนดให้การตอบโต้พยานบุคคลนี้เป็นความผิดอาญาฐานหนึ่งโดยตรงมิได้เป็นเพียงเหตุเพิ่มโทษเท่านั้น ได้แก่

(ก) ประเทศอังกฤษถือเป็นการผิดฐานทำร้ายพยานบุคคลเนื่องจากการที่พยานบุคคลนั้นไปเบิกความ ตามมาตรา 51(2) แห่ง Criminal Justice and Public Order Act 1994

(ข) ประเทศสหรัฐอเมริกาถือเป็นการผิดฐานตอบโต้พยานบุคคล ตามมาตรา 1513

(ค) ประเทศออสเตรเลียถือเป็นการผิดฐานข่มขู่พยานบุคคล (Intimidation of Witness) ตามมาตรา 36A

1.4 การยุ่งเหยิงกับพยานบุคคลรูปแบบอื่น

ดังที่ได้กล่าวไปแล้ว การยุ่งเหยิงกับพยานรูปแบบอื่นนอกเหนือจากการจู่ใจ การข่มขู่ และการตอบโต้พยานบุคคลนั้น หากมิได้มีการกำหนดความผิดฐานยุ่งเหยิงกับพยานบุคคลหรือบัญญัติความผิดที่กระทำต่อกระบวนการยุติธรรมเป็นการทั่วไปแล้ว มักจะไม่สามารถเอาผิดการกระทำรูปแบบเหล่านี้ได้ เช่น การให้ข้อมูลเท็จจนพยานเกิดความสับสนหรือเข้าใจสิ่งที่พบเห็นผิดไป หรือกระทำให้พยานเกิดความกดดันทางจิตใจ หรือการทำให้พยานรู้สึกว่าเป็นบาปกรรมที่ต้องให้การและทำให้จำเลยต้องติดคุก เป็นต้น

ในประเทศไทยไม่มีกฎหมายที่จะสามารถเอาผิดการกระทำในลักษณะนี้ได้เลยไม่ว่าจะเป็นความผิดเกี่ยวกับการยุติธรรม หรือความผิดพื้นฐานทั่วไป เช่น ความผิดฐานข่มขู่ เป็นต้น สำหรับประเทศที่มีกฎหมายเอาผิดกับการกระทำลักษณะนี้มักจะเป็นการบัญญัติกฎหมายในลักษณะทั่วไป เช่น ความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลและความผิดฐานบิดเบือนกระบวนการยุติธรรมของประเทศอังกฤษ ความผิดฐานขัดขวางกระบวนการยุติธรรมและความผิดฐานยุ่งเหยิงกับพยานอันเป็นความผิดระดับสหรัฐของประเทศสหรัฐอเมริกา หรืออาจจะบัญญัติความผิดฐานนี้ไว้โดยเฉพาะดังเช่นในมลรัฐอิลลินอยส์และมลรัฐแคลิฟอร์เนีย เป็นต้น

ตารางเปรียบเทียบกฎหมายของประเทศต่างๆ ที่เอาผิดการยุ่งเหยิงกับพยานบุคคล

ประเทศ	1. การชักจูง			2. การข่มขู่			3. การตอบโต้	4. การยุ่งเหยิง รูปแบบอื่น
	ไม่ให้ไปเบิกความ	ไม่ให้เบิกความ	ให้เบิกความเท็จ	ไม่ให้ไปเบิกความ	ไม่ให้เบิกความ	ให้เบิกความเท็จ		
อังกฤษ	คอมมอนลอว์ - ละเมิดอำนาจศาล - บิดเบือน กระบวนการยุติธรรม	คอมมอนลอว์ - ละเมิดอำนาจศาล - บิดเบือน กระบวนการยุติธรรม	คอมมอนลอว์ - ละเมิดอำนาจศาล - บิดเบือน กระบวนการยุติธรรม - ใ้ให้เบิกความเท็จ	นอกจากคอมมอนลอว์ ยังบัญญัติโดยตรงใน Criminal Justice and Public Order Act ม. 51	นอกจากคอมมอนลอว์ ยังบัญญัติโดยตรงใน Criminal Justice and Public Order Act ม. 51	นอกจากคอมมอนลอว์ ยังบัญญัติโดยตรงใน Criminal Justice and Public Order Act ม. 51	นอกจากคอมมอนลอว์ ยังบัญญัติโดยตรงใน Criminal Justice and Public Order Act ม. 51	คอมมอนลอว์ - ละเมิดอำนาจศาล - บิดเบือน กระบวนการยุติธรรม
อิตาลี	- จำคุกไม่เกิน 2 ปี - จำคุกตลอดชีวิต	- จำคุกไม่เกิน 2 ปี - จำคุกตลอดชีวิต	- จำคุกไม่เกิน 2 ปี - จำคุกตลอดชีวิต - จำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับ	ปรับหรือจำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ	- จำคุกไม่เกิน 2 ปี - จำคุกตลอดชีวิต			
สหรัฐอเมริกา	บัญญัติโดยตรง ใน U.S.C ม. 201 และ ม. 1512	บัญญัติโดยตรงใน U.S.C ม. 1512	บัญญัติโดยตรงใน U.S.C ม. 1512	บัญญัติโดยตรงใน U.S.C ม. 1512	บัญญัติโดยตรงใน U.S.C ม. 1512	บัญญัติโดยตรงใน U.S.C ม. 1512	บัญญัติโดยตรงใน U.S.C ม. 1513	บัญญัติไว้โดยตรงใน U.S.C ม. 1512
อิตาลี	- ม. 201 ปรับหรือจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ - 1512 ปรับหรือจำคุกไม่เกิน 10 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ	ปรับหรือจำคุกไม่เกิน 10 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ	ปรับหรือจำคุกไม่เกิน 10 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ	จำคุกตลอดชีวิตหรือจำคุกไม่เกิน 20 ปี หรือ 10 ปี แล้วแต่ความร้ายแรง	ปรับและจำคุกไม่เกิน 10 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ			

ประเทศ	1. การชั่งจูง			2. การข่มขู่			3. การตอบโต้	4. การยุ่งเหยิง รูปแบบอื่น
	ไม่ให้ไปเบิกความ	ไม่ให้เบิกความ	ให้เบิกความเท็จ	ไม่ให้ไปเบิกความ	ไม่ให้เบิกความ	ให้เบิกความเท็จ		
ออสเตรเลีย	บัญญัติโดยตรงใน Crime Act ม. 40	บัญญัติโดยตรงใน Crime Act ม. 37	บัญญัติโดยตรงใน Crime Act ม. 37	บัญญัติโดยตรงใน Crime Act ม. 36A	บัญญัติโดยตรงใน Crime Act ม. 36A	บัญญัติโดยตรงใน Crime Act ม. 36A	บัญญัติโดยตรงใน Crime Act ม. 36A	บัญญัติโดยตรงใน Crime Act ม. 43
อัตราโทษ	จำคุกไม่เกิน 1 ปี	จำคุกไม่เกิน 5 ปี	จำคุกไม่เกิน 5 ปี	จำคุกไม่เกิน 5 ปี	จำคุกไม่เกิน 5 ปี	จำคุกไม่เกิน 5 ปี	จำคุกไม่เกิน 5 ปี	จำคุกไม่เกิน 5 ปี
ฝรั่งเศส	-	บัญญัติโดยตรงใน ป.อ. ม. 434-15	บัญญัติโดยตรงใน ป.อ. ม. 434-15	-	บัญญัติโดยตรงใน ป. อ.ม. 434-15	บัญญัติโดยตรงใน ป.อ. ม. 434-15	-	-
อัตราโทษ	-	จำคุกไม่เกิน 3 ปี และ ปรับไม่เกิน 45,000 ยู โร	จำคุกไม่เกิน 3 ปี และ ปรับไม่เกิน 45,000 ยู โร	-	จำคุกไม่เกิน 3 ปี และ ปรับไม่เกิน 45,000 ยู โร	จำคุกไม่เกิน 3 ปี และ ปรับไม่เกิน 45,000 ยู โร	-	-
เยอรมนี	ไม่บัญญัติโดยตรง	ไม่บัญญัติโดยตรง	บัญญัติโดยตรงใน ป.อ. ม. 160	ไม่บัญญัติโดยตรง	ไม่บัญญัติโดยตรง	ไม่บัญญัติโดยตรง	-	-
อัตราโทษ	-	-	ปรับหรือจำคุกไม่เกิน 2 ปี	-	-	-	-	-
ญี่ปุ่น	บัญญัติโดยตรงใน ป.อ. ม. 104	บัญญัติโดยตรงใน ป.อ. ม. 104	-	บัญญัติโดยตรงใน ป.อ. ม. 105-2	บัญญัติโดยตรงใน ป.อ. ม. 105-2	บัญญัติโดยตรงใน ป.อ. ม. 105-2	-	-
อัตราโทษ	ปรับไม่เกิน 200,000 เยน หรือจำคุกไม่เกิน 2 ปี	ปรับไม่เกิน 200,000 เยน หรือจำคุกไม่เกิน 2 ปี	-	ปรับไม่เกิน 200,000 เยน หรือจำคุกไม่เกิน 1 ปี	ปรับไม่เกิน 200,000 เยน หรือจำคุกไม่เกิน 1 ปี	ปรับไม่เกิน 200,000 เยน หรือจำคุกไม่เกิน 1 ปี	-	-

ประเทศ	1. การชักจูง			2. การข่มขู่			3. การตอบโต้	4. การยุ่งเหยิง รูปแบบอื่น
	ไม่ให้ไปเบิกความ	ไม่ให้เบิกความ	ให้เบิกความเท็จ	ไม่ให้ไปเบิกความ	ไม่ให้เบิกความ	ให้เบิกความเท็จ		
ไทย (กรณี ทั่วไป)	ความผิดฐานใช้ให้ ผู้อื่นขัดคำสั่งศาล ตาม ป.อ. ม. 170 ประกอบด้วย ม. 84	ความผิดฐานใช้ให้ ผู้อื่นขัดคำสั่งศาลให้ มาเบิกความ ตาม ป.อ. ม. 171 ประกอบ กับ ม. 84	ความผิดฐานใช้ให้ ผู้อื่นเบิกความเท็จ ตาม ป.อ. ม. 177 ประกอบด้วย ม. 84	- ความผิดพื้นฐาน เช่น ม. 309 และเพิ่ม โทษ ตาม ม. 23 พ.ร.บ. คุ้มครองพยาน ในคดีอาญา	- ความผิดพื้นฐาน เช่น ม. 309 และเพิ่ม โทษ ตาม ม. 23 พ.ร.บ. คุ้มครองพยาน ในคดีอาญา	- ความผิดพื้นฐาน เช่น ม. 309 และเพิ่ม โทษ ตาม ม. 23 พ.ร.บ. คุ้มครองพยาน ในคดีอาญา	- ความผิดพื้นฐาน เช่น ม. 296 หรือ 289 และเพิ่มโทษ ตาม ม. 23 พ.ร.บ. คุ้มครอง พยานฯ	-
อัตราโทษ	จำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 1,000 บาท	จำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 1,000 บาท	จำคุกไม่เกิน 7 ปีหรือ ปรับไม่เกิน 14,000 บาท	- ม. 309 จำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 6,000 บาท หรือทั้งจำ ทั้งปรับและ เพิ่มโทษกึ่งหนึ่ง	- ม. 309 จำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 6,000 บาท หรือทั้งจำ ทั้งปรับและ เพิ่มโทษกึ่งหนึ่ง	- ม. 309 จำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 6,000 บาท หรือทั้งจำ ทั้งปรับและ เพิ่มโทษกึ่งหนึ่ง	- ม. 296 จำคุกตั้งแต่ 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 6,000 บาท หรือทั้ง จำทั้งปรับและเพิ่ม โทษกึ่งหนึ่ง - ม. 289 โทษ ประหารชีวิต	-
ไทย (กรณี เกี่ยวกับ การค้า มนุษย์)	มาตรา 54(1) แห่ง พ.ร.บ. ป้องกันและ ปราบปรามการค้า มนุษย์ พ.ศ. 2551	ม. 51(1) แห่ง พ.ร.บ. ป้องกันและ ปราบปรามการค้า มนุษย์ พ.ศ. 2551	ม. 54(1) แห่ง พ.ร.บ. ป้องกันและ ปราบปรามการค้า มนุษย์ พ.ศ. 2551	ม. 54(2) แห่ง พ.ร.บ. ป้องกันและ ปราบปรามการค้า มนุษย์ พ.ศ. 2551	ม. 54(2) แห่ง พ.ร.บ. ป้องกันและ ปราบปรามการค้า มนุษย์ พ.ศ. 2551	ม. 54(2) แห่ง พ.ร.บ. ป้องกันและ ปราบปรามการค้า มนุษย์ พ.ศ. 2551	ม. 23 แห่ง พ.ร.บ. คุ้มครองพยานใน คดีอาญา พ.ศ. 2546	-
อัตราโทษ	จำคุกไม่เกิน 10 ปี หรือปรับไม่เกิน 200,000 บาท หรือทั้ง จำทั้งปรับ	จำคุกไม่เกิน 10 ปี หรือปรับไม่เกิน 200,000 บาท หรือทั้ง จำทั้งปรับ	จำคุกไม่เกิน 10 ปี หรือปรับไม่เกิน 200,000 บาท หรือทั้ง จำทั้งปรับ	จำคุกไม่เกิน 10 ปี หรือปรับไม่เกิน 200,000 บาท หรือทั้ง จำทั้งปรับ	จำคุกไม่เกิน 10 ปี หรือปรับไม่เกิน 200,000 บาท หรือทั้ง จำทั้งปรับ	จำคุกไม่เกิน 10 ปี หรือปรับไม่เกิน 200,000 บาท หรือทั้ง จำทั้งปรับ	เพิ่มโทษกึ่งหนึ่ง	-

ดังที่ได้กล่าวไปแล้วว่าพยานบุคคลถือเป็นกลไกสำคัญที่จะทำให้การค้นหาความจริงในศาลสามารถดำเนินการเพื่อพิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของจำเลยได้อย่างมีประสิทธิภาพ พยานบุคคลจึงมีหน้าที่เดินทางมาศาลและให้ข้อมูลตามความเป็นจริงแก่ศาล การใดๆ ที่กระทำไปแล้วมีผลทำให้พยานไม่กระทำตามหน้าที่นั้นควรจะต้องถือเป็นความผิดและผู้กระทำจะต้องถูกลงโทษ

สำหรับในแง่ของพยานเอง หากเป็นกรณีพยานหมาย หน้าที่ข้างต้นจะเริ่มเมื่อมีหมายเรียกให้เข้ามาเป็นพยาน และหากพยานคนดังกล่าวฝ่าฝืนไม่มาให้การหรือให้การเท็จก็จะต้องมีโทษทางอาญาเพราะถือว่าฝ่าฝืนหน้าที่ของพยาน แต่กลับกันหากพยานดังกล่าวเป็นพยานนำจะไม่มี ความผิดหากพยานคนนั้นไม่เดินทางมาศาล แต่อาจมีความผิดหากพยานดังกล่าวเบิกความเท็จเท่านั้น ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะว่ากฎหมายของประเทศไทยมุ่งไปให้ความสำคัญกับคำสั่งของศาลมากกว่าประสิทธิภาพของการค้นหาความจริงก็ได้

สำหรับกฎหมายต่างประเทศมีบางประเทศที่เอาผิดกับการยุ่งเหยิงกับพยานเอาไว้โดยตรง ได้แก่ ประเทศอังกฤษและประเทศสหรัฐอเมริกา โดยจะเห็นได้ว่าทั้งสองประเทศนั้นใช้ระบบกฎหมายแบบคอมมอนลอว์ซึ่งมีแนวคิดในการคุ้มครองกระบวนการพิจารณาคดีในศาล โดยการกระทำใดๆ ที่เป็นปรักษ์ต่อศาลหรือการพิจารณาคดีในศาลซึ่งรวมถึงการยุ่งเหยิงกับพยานบุคคลด้วยจะเป็นความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล (Contempt of Court) โดยในประเทศอังกฤษ แม้จะได้มีการประกาศ The Criminal Justice and Public Order Act 1994 ออกมาใช้บังคับแล้ว แต่ในกฎหมายฉบับดังกล่าวก็ได้กล่าวถึงความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลแต่อย่างใด ทั้งนี้ น่าจะเนื่องมาจากประเทศอังกฤษมีความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลซึ่งเป็นความผิดตามคอมมอนลอว์ อยู่แล้วนั่นเอง

ประเทศสหรัฐอเมริกาก็มีการบัญญัติความผิดในลักษณะเดียวกับความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลและความผิดฐานบิดเบือนกระบวนการยุติธรรมไว้เช่นกัน ได้แก่ ความผิดฐานขัดขวางกระบวนการยุติธรรม (Obstruction of justice) ตามมาตรา 1503 U.S.C ซึ่งมุ่งหมายที่คุ้มครองกระบวนการยุติธรรม ดังนั้นการกระทำทั้งหลายที่อาจจะส่งผลทำให้กระบวนการยุติธรรมต้องมียุบัติหรือล่าช้า หรือไม่มีประสิทธิภาพนั้นย่อมเป็นความผิดตามมาตรานี้เนื่องจากพยานบุคคลเป็นกลไกหนึ่งที่จะทำให้กระบวนการยุติธรรมสามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ การยุ่งเหยิงกับพยานบุคคลไม่ว่าด้วยวิธีใดๆ จึงเป็นการยุ่งเหยิงกับกระบวนการยุติธรรมไปด้วยในตัวและผู้กระทำ ต้องมีความผิดตามมาตรานี้ อย่างไรก็ตามต่อมาได้มีการเห็นความสำคัญของพยานบุคคลมากขึ้น ทำให้ในปี ค.ศ. 1982 ประเทศสหรัฐอเมริกาได้แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายโดยแยกเอาการยุ่งเหยิงกับ

พยานบุคคลนั้นมาเป็นความผิดต่างหาก กล่าวคือ ได้บัญญัติความผิดฐานยุ่งเหยิงกับพยานบุคคล (Witness Tampering) ตามมาตรา 1512¹ ไว้โดยเฉพาะนั่นเอง

การให้ความสำคัญกับพยานบุคคลของประเทศสหรัฐอเมริกา¹ นั้นมิใช่เป็นการให้ความสำคัญเพียงแง่ของการคุ้มครองพยานเท่านั้น หากแต่เห็นว่าพยานบุคคลเองก็มีหน้าที่ตามกฎหมายเช่นกัน ดังนั้นจึงได้มีการบัญญัติความผิดเพื่อควบคุมพยานบุคคลเช่นเดียวกับเจ้าพนักงานในกระบวนการยุติธรรมอื่นๆ ด้วย อันจะเห็นได้ชัดในความผิดฐานพยานและเจ้าพนักงานรับสินบน ตามมาตรา 201 U.S.C. ซึ่งกำหนดความรับผิดของพยานและเจ้าพนักงานไว้อย่างเท่าเทียมกัน

บางประเทศโดยเฉพาะประเทศในระบบประมวลกฎหมาย เช่น ประเทศเยอรมัน และประเทศญี่ปุ่น กลับไม่ได้มีการเอาผิดกับการกระทำที่เป็นการยุ่งเหยิงกับพยานบุคคลโดยตรง สาเหตุก็อาจจะเป็นเพราะระบบประมวลกฎหมายเน้นถึงนิติวิธีในการนำหลักทั่วไปมาใช้ประกอบกับบทบัญญัติที่เป็นฐานความผิดได้อยู่แล้ว เช่น สามารถนำหลักเรื่องผู้เข้ามาประกอบกับความผิดฐานเบิกความเท็จเพื่อเอาผิดกับผู้ที่ก่อให้เกิดพยานเบิกความอันเป็นเท็จต่อศาล เป็นต้น หรือในกรณีที่บทบัญญัติฐานความผิดเฉพาะไม่ครอบคลุมนั้นก็สามารถนำฐานความผิดพื้นฐานมาปรับใช้ได้ เช่น กรณีที่มีการข่มขู่พยานก็ถือว่าเป็นการข่มขู่ผู้อื่นไปด้วยนั่นเอง

อย่างไรก็ดีการยุ่งเหยิงกับพยานบุคคลซึ่งกระทำโดยการจูงใจหรือชักจูงนั้น หากพยานยอมตามที่จูงใจหรือชักจูง ย่อมไม่อาจนำบทบัญญัติเรื่องการข่มขู่ใจมาปรับใช้ได้ ซึ่งในประเด็นนี้เป็นที่น่าสังเกตว่าประเทศญี่ปุ่นมีความผิดฐานทำลายพยานหลักฐานตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 104 ซึ่งรวมถึงการกระทำต่อพยานบุคคลด้วย ดังนั้นบทบัญญัติมาตรานี้จึงครอบคลุมถึงการกระทำทุกประการที่เป็นเหตุให้พยานบุคคลไม่กระทำตามหน้าที่ในฐานะที่เป็นพยานด้วย ไม่ว่าจะเป็นการข่มขู่หรือจูงใจพยานก็ตาม นอกจากนั้นในประเทศฝรั่งเศส ความผิดฐานชักจูงหรือข่มขู่ไม่ให้พยานไปเบิกความหรือให้พยานเบิกความเท็จ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 434-14 ซึ่งบัญญัติไว้ครอบคลุมถึงการชักจูงพยานด้วยเช่นกัน

¹ ทำนองเดียวกับ “บทบัญญัติที่ใช้แก่ความผิดทั่วไป” ในประมวลกฎหมายอาญาไทย ภาค 1 ลักษณะ 1

2. บทวิเคราะห์

จากการศึกษาอาจพิจารณาได้ว่าประเทศที่มีการบัญญัติเอาผิดกับการยุ่งเหยิงกับพยานบุคคลครอบคลุมการกระทำทุกรูปแบบนั้นเป็นประเทศในระบบแองโกลอเมริกันที่มีจุดเริ่มต้นจากความผิดคอมมอนลอว์ของประเทศอังกฤษ โดยจะเห็นได้ว่าการคุ้มครองพยานบุคคลนั้นสอดแทรกอยู่ในแนวคิดหลักในการคุ้มครองกระบวนการยุติธรรมหรือแนวคิดในการคุ้มครองศาล เช่น ความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล หรือความผิดฐานบิดเบือนกระบวนการยุติธรรม เป็นต้น การกระทำที่เป็นการยุ่งเหยิงกับพยานนั้นจะเป็นความผิดในฐานะที่การกระทำนั้นเป็นการไม่เคารพต่อกระบวนการยุติธรรมหรือไม่เป็นการเคารพศาลนั่นเอง

อย่างไรก็ตามแนวคิดดังกล่าวนี้ได้เริ่มพัฒนาขึ้นมาเป็นการบัญญัติความผิดขึ้นมาเพื่อมุ่งป้องกันมิให้มีการยุ่งเหยิงกับพยานบุคคลซึ่งพัฒนาการดังกล่าวนี้สะท้อนให้เห็นจากการแก้ไขเพิ่มเติม U.S.C ของประเทศสหรัฐอเมริกาจากแต่เดิมการยุ่งเหยิงกับพยานบุคคลถือเป็นการขัดขวางกระบวนการยุติธรรมรูปแบบหนึ่งทำให้ผู้กระทำความผิดมีความผิดฐานขัดขวางกระบวนการยุติธรรมทั่วไป (General Obstruction of Justice) ตามมาตรา 1503 แต่ช่วงเวลาหลังจากปี ค.ศ. 1971 ประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีการตื่นตัวในการคุ้มครองพยานมากขึ้น² และได้ให้ความสำคัญกับการคุ้มครองพยานบุคคลอย่างเป็นทางการเรื่อยมาและน่าจะเป็นเหตุให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติของกฎหมายที่ต้องการคุ้มครองพยานมากยิ่งขึ้น จนต่อมาในปี ค.ศ. 1982 จึงได้เริ่มมีการบัญญัติความผิดที่มุ่งคุ้มครองพยานบุคคลขึ้นมาโดยเฉพาะแยกต่างหากจากบทบัญญัติที่คุ้มครองกระบวนการยุติธรรมทั่วไป ซึ่งได้แก่ ความผิดฐานยุ่งเหยิงพยานบุคคลตามมาตรา 1512 นั่นเอง

นอกจากนั้นประเทศสหรัฐอเมริกายังมองว่าพยานบุคคลมีความสำคัญกับกระบวนการยุติธรรมเทียบเท่ากับเจ้าพนักงานหรือลูกขุน กล่าวคือมองว่าพยานบุคคลถือเป็นกลไกหรือองค์กรหนึ่งซึ่งมีหน้าที่สำคัญในกระบวนการยุติธรรมเสมือนกับเจ้าพนักงานหรือลูกขุนโดยจะเห็นได้จาก

² วันชัย รุจนวงศ์, การคุ้มครองพยานและการให้ความช่วยเหลือและคุ้มครองผู้เสียหาย (อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000 ข้อ 24, 25) รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ ชุดโครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนากฎหมายป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ (ระยะที่ 2), สถาบันกฎหมายอาญา สำนักงานอัยการสูงสุด, พ.ศ. 2549, น. 101.

บทบัญญัติความผิดฐานให้สินบนเจ้าพนักงานหรือพยานบุคคล ตามมาตรา 201 U.S.C ซึ่งเอาผิดพยานบุคคลในกรณีที่มีการรับสินบนไว้เช่นเดียวกับเจ้าพนักงาน³ หรือความผิดฐานขัดขวางกระบวนการยุติธรรมตามมาตรา 1503(a) ซึ่งคุ้มครองพยานไว้เช่นเดียวกันกับผู้พิพากษาและลูกขุน⁴ อีกด้วย

ทั้งนี้ จากการศึกษาจะพบว่าในประเทศที่มีการเอาผิดการกระทำที่เป็นการยุ่งเหยิงกับพยานบุคคลนั้นจะมีลักษณะของการบัญญัติความผิด ดังนี้

1. ลักษณะการกระทำ ได้แก่

- 1.1 การขู่เข็ญหรือข่มขู่พยาน
- 1.2 การใช้กำลังทำร้ายหรือฆ่าพยาน
- 1.3 การชักจูง หรือชี้้นำพยานบุคคลไม่ว่าจะมีสิ่งตอบแทนหรือไม่
- 1.4 การยุ่งเหยิงกับพยานรูปแบบอื่น เช่น การก่อกวนพยาน เป็นต้น

2. ในส่วนขององค์ประกอบภายใน นอกจากเจตนาธรรมดาแล้วผู้กระทำจะต้องกระทำไปเพื่อป้องกันไม่ให้พยานเดินทางมาเบิกความ ไม่เบิกความ เบิกความเท็จ หรือเป็นการตอบโต้พยาน

3. ความรับผิดของผู้กระทำจะเริ่มขึ้นทันทีที่ยุ่งเหยิงกับพยานแม้ว่าพยานจะไม่ได้กระทำตามนั้นก็ตาม เช่น ผู้ที่เสนอให้สินบนพยานจะมีความผิดทันที แม้ว่าพยานจะไม่ยอมรับก็ตาม

4. ในกรณีที่การยุ่งเหยิงนั้นกระทำโดยการติดสินบน หากพยานยอมรับสินบนนั้นก็จะมี ความผิดฐานพยานรับสินบนทันที

กล่าวโดยสรุปจะเห็นได้ว่าบทบัญญัติต่างประเทศที่ให้ความสำคัญกับพยานอย่างสมบูรณ์นั้นมีทั้งการคุ้มครองพยานบุคคลโดยการเอาผิดกับบุคคลอื่นที่เข้ามายุ่งเหยิงกับพยานบุคคลไม่ว่าจะโดยการข่มขู่ หรือจูงใจ แต่ในขณะเดียวกันก็ควบคุมพยานบุคคลไปด้วย กล่าวคือ เอาผิดกับพยานหากยินยอมหรือได้รับประโยชน์จากการกระทำดังกล่าว นอกจากนั้นการบัญญัติกฎหมายในลักษณะดังกล่าวเมื่อมีการเอาผิดกับผู้ยุ่งเหยิงกับพยานแล้ว ยังคงสามารถนำพยานคนดังกล่าวมาเบิกความในคดีเดิมได้นั่นเอง

สำหรับประเทศไทยจากการนำเสนอการเปรียบเทียบกฎหมายไทยกับกฎหมายต่างประเทศข้างต้นทำให้ดูเหมือนว่ากฎหมายไทยมีบทบัญญัติที่สามารถเอาผิดกับผู้ชักจูง ข่มขู่หรือตอบโต้พยานบุคคลในทุกกรณี โดยส่วนใหญ่จะเป็นการนำหลักในเรื่องผู้ใช้ตามประมวล

³ โปรดดูหัวข้อ 2.1.5 ในบทที่ 3

⁴ โปรดดูหัวข้อ 2.1.1 ในบทที่ 3

กฎหมายอาญา มาตรา 84 ซึ่งเป็นบทบัญญัติทั่วไปมาปรับใช้ นอกจากนั้นยังอาจนำความผิดพื้นฐานในประมวลกฎหมายอาญามาใช้ในบางกรณีอีกด้วย อย่างไรก็ตามบทบัญญัติของกฎหมายไทยยังมีข้อบกพร่องดังต่อไปนี้

2.1 กรณีการนำหลักเรื่องผู้ใช้ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 84 มาปรับใช้

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 84 บัญญัติว่า “ผู้ใดก่อให้เกิดผู้อื่นกระทำความผิดไม่ว่าด้วยการใช้ บังคับ ชูเชิญ จ้างวานหรือยุยงส่งเสริม หรือด้วยวิธีอื่นใด ผู้นั้นเป็นผู้ใช้ให้กระทำความผิด

ถ้าผู้ถูกใช้ได้กระทำความผิดนั้น ผู้ใช้ต้องรับโทษเสมือนเป็นตัวการ ถ้าความผิดมิได้กระทำความผิดไม่ว่าจะเป็นเพราะผู้ถูกใช้ไม่ยอมกระทำ ยังไม่ได้กระทำหรือเหตุอื่นใด ผู้ใช้ต้องระวางโทษเพียงหนึ่งในสามของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น”

ทั้งนี้การปรับใช้ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 84 ดังกล่าว อาจมีข้อบกพร่องดังนี้

2.1.1 ข้อบกพร่องจากขั้นตอนการพิสูจน์การกระทำความผิดของผู้ใช้

ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 84 ในกรณีความผิดที่ถูกใช้ได้กระทำความผิดแล้ว การจะเอาผิดผู้ชักจูงหรือผู้ข่มขู่ในฐานะผู้ใช้ได้นั้นจะต้องมีการพิสูจน์ดังต่อไปนี้

(ก) พิสูจน์ความผิดของผู้ถูกใช้หรือผู้กระทำ

(ข) พิสูจน์ว่าการกระทำความผิดนั้นเป็นผลจากการ “ก่อ” ของผู้ใช้

จะเห็นได้ว่าการจะเอาผิดผู้ใช้ได้นั้นต้องผ่านกระบวนการพิสูจน์ถึง 2 ขั้นตอน ทำให้การเอาผิดกับตัวผู้ใช้นั้นทำได้ยากลำบากขึ้น นอกจากนั้นการที่เอาความรับผิดชอบของ “ผู้ใช้” ไปผูกติดกับความรับผิดชอบของผู้กระทำนั้นก็เป็นการบังคับพนักงานอัยการให้ต้องพิสูจน์ความผิดของผู้กระทำด้วยแม้ว่าในบางกรณีผู้กระทำอาจไม่สมควรต้องรับผิดชอบก็ตาม เช่น

นายแดงข่มขู่นายดำซึ่งได้รับหมายเรียกให้ไปเป็นพยานว่าหากนายดำไม่ยอมเบิกความเท็จในคดีดังกล่าว นายแดงจะเผาบ้านของนายดำจนนายดำยอมเบิกความเท็จ จะเห็นได้ว่าความรับผิดชอบของนายดำกับนายแดงมีดังต่อไปนี้

ความรับผิดชอบของนายดำ นายดำมีความผิดฐานเบิกความเท็จตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 177 โดยที่นายดำไม่สามารถอ้างว่าตนเองกระทำด้วยความจำเป็นตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 67(1) ได้ เพราะนายดำยังสามารถหลีกเลี่ยงหรือขัดขืนจนยันตราয়นั้นได้

ความรับผิดชอบของนายแดง การที่นายแดงข่มขู่ให้นายดำเบิกความเท็จนั้นเป็นการ “ก่อ” ให้นายดำกระทำความผิด นายแดงจึงต้องรับผิดชอบฐานใช้ให้ผู้อื่นเบิกความเท็จ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 177 ประกอบกับมาตรา 84

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่าการที่นายดำเบิกความเท็จนั้น เนื่องมาจากการที่นายแดงข่มขู่จะทำร้ายครอบครัวของนายดำ ดังนั้นนายดำไม่ควรต้องรับผิดชอบในความผิดฐานนี้ อย่างไรก็ตามเมื่อจำเป็นต้องเอาผิดกับนายแดงผู้ข่มขู่ในฐานะผู้ใช้จึงต้องเอาผิดกับนายดำผู้กระทำไปด้วย ดังที่ได้กล่าวไปแล้ว

หากจะแก้ปัญหานี้โดยหาทางออกว่าในกรณีที่ความผิดที่ถูกใช้ได้เกิดขึ้นแล้วให้ไปเอาผิดผู้ใช้เลยโดยที่ไม่ต้องดำเนินคดีหรือพิสูจน์ความผิดของผู้ถูกใช้ เช่น นายเขียวจ้างนายเหลืองให้ไปฆ่านายขาว เมื่อมีความตายของนายขาวเกิดขึ้นและไม่ต้องการดำเนินคดีกับนายเหลืองผู้ถูกใช้ไม่ว่าเพราะเหตุใดๆ ก็ให้ดำเนินคดีกับนายเขียวผู้ใช้แต่เพียงผู้เดียว กรณีเช่นนี้เห็นว่าจะไม่อาจกระทำได้โดยพิจารณาจากตัวอย่างดังต่อไปนี้

นาย ก. ต้องการฆ่านายแดงจึงจ้างนาย ข. ให้ไปยิงนายแดง ในขณะที่เดียวกันนายเอก็ต้องการฆ่านายแดงเหมือนกันจึงจ้างนายบีให้ไปยิงนายแดง อีกสองวันต่อมานายแดงถูกยิงตายที่ศีรษะด้วยกระสุนหนึ่งนัด จากตัวอย่างดังกล่าวจะเห็นได้ว่าผู้ที่ยิงนายแดงนั้นมีได้เพียงคนเดียวระหว่างนาย ข. และนายบี ซึ่งผู้ที่เป็นคนยิงจะต้องรับผิดชอบในความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อนสำเร็จ ส่วนอีกคนหนึ่งต้องรับผิดชอบอย่างมากก็เพียงฐานพยายามฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อนเท่านั้น ซึ่งความรับผิดชอบของผู้ลงมือนี้จะส่งผลต่อความรับผิดชอบของผู้ใช้ด้วย กล่าวคือ

หากผู้ที่ยิงนายแดงจนตาย คือนาย ข. นาย ก. ผู้ใช้ก็จะต้องรับผิดชอบฐานฆ่าคนตายโดยไตร่ตรองไว้ก่อนเสมือนตัวการ ส่วนนายเอผู้ใช้นายบีก็จะต้องรับผิดชอบฐานพยายามฆ่านายแดงโดยไตร่ตรองไว้ก่อนเสมือนตัวการตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 289(4) ประกอบกับมาตรา 84 วรรคสองหรือหากนายบียังไม่ได้ลงมือฆ่านายแดง นายเอก็จะต้องรับผิดชอบเพียง 1 ใน 3 ของความผิดฐานฆ่าคนตายโดยไตร่ตรองไว้ก่อนตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 289(4) ประกอบกับมาตรา 84 วรรคสองเท่านั้น

ในทางกลับกันหากผู้ที่ยิงนายแดงจนตาย คือนายบี นายเอยอมต้องรับผิดชอบฐานฆ่าคนตายโดยไตร่ตรองไว้ก่อนเสมือนตัวการ ส่วนนาย ก. ผู้ใช้นาย ข. ก็จะต้องรับผิดชอบฐานพยายามฆ่านายแดงโดยไตร่ตรองไว้ก่อนเสมือนตัวการหรือรับผิดชอบเพียง 1 ใน 3 ของความผิดฐานฆ่าคนตายโดยไตร่ตรองไว้ก่อนตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 289(4) ประกอบกับมาตรา 84 วรรคสอง

ดังนั้นจากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่าเพียงการพิสูจน์ได้ว่ามี “การใช้” และ “ความผิดที่ถูกใช้เกิดขึ้น” นั้นไม่เพียงพอ จำเป็นจะต้องพิสูจน์ให้ได้ว่าผู้ถูกใช้เป็นผู้กระทำความผิดนั้นด้วย หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งต้องพิสูจน์ “ความผิดของผู้ถูกใช้” ด้วยนั่นเอง

2.1.2 ข้อบกพร่องในเรื่องโทษของผู้ใช้กรณีที่มีความผิดที่ถูกใช้ยังมิได้กระทำลง

ข้อบกพร่องประการนี้อาจจะถือได้ว่าเป็นข้อบกพร่องประการที่สำคัญและเห็นได้ชัดที่สุด กล่าวคือ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 84 วรรคสองนั้น เมื่อมีการใช้แล้วแต่ความผิดที่ถูกใช้ไม่ได้กระทำลงไม่ว่าผู้ถูกใช้ไม่ยอมกระทำ ยังมิได้กระทำ หรือเพราะเหตุอื่นใดผู้ใช้จะต้องรับโทษ 1 ใน 3 ของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น กล่าวอีกนัยหนึ่ง ผู้ใช้จะต้องรับผิดเต็มเสมือนตัวการก็ต่อเมื่อผู้ถูกใช้ได้เริ่ม “ลงมือ” กระทำความผิดแล้วเท่านั้น แต่หากผู้ถูกใช้ปฏิเสธการใช้ นั้น ผู้ใช้จะต้องรับผิดเพียง 1 ใน 3⁵ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วเท่านั้น

เช่น นาย ก. ต้องการจ้างให้นาย ข. เบิกความเท็จ โดยเสนอเงินให้จำนวนหนึ่ง แต่นาย ข. ปฏิเสธไม่ยอมรับเงิน ดังนี้ นาย ก. ต้องรับผิดเพียง 1 ใน 3 ของความผิดฐานเบิกความเท็จตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 177 ประกอบกับมาตรา 84 วรรคท้ายเท่านั้น

แต่ในต่างประเทศจะเห็นได้ว่าในประเทศที่กำหนดการชักจูงหรือข่มขู่พยานบุคคลเป็นความผิดในตัวเองนั้น บทบัญญัติต่างประเทศเหล่านั้นจะมีการกำหนดองค์ประกอบภายนอกใน ส่วนของการกระทำไว้คล้ายกับบทบัญญัติเรื่องการติดสินบนเจ้าพนักงานของประเทศไทย กล่าวคือ เพียงแต่เสนอให้ก็เป็นความผิดสำเร็จแล้ว ผู้ถูกเสนอให้ไม่จำเป็นต้องตกลงด้วย หรือแค่ข่มขู่พยานบุคคลก็ผิดสำเร็จแล้ว แม้พยานบุคคลจะไม่กลัวก็ตาม

2.2 กรณีที่นำประมวลกฎหมายอาญามาตรา 170 มาปรับใช้

หน้าที่ในการเดินทางมาเบิกความตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 170 นั้น กำหนดไว้เฉพาะผู้ที่ได้รับหมายศาลให้มาให้ถ้อยคำนั้น ซึ่งหมายความว่าเฉพาะ “พยานหมาย” เท่านั้นที่มีหน้าที่เดินทางมาเบิกความ พยานนำมิได้มีหน้าที่ดังกล่าวแต่อย่างใด จากช่องว่างของมาตรา 170 ดังกล่าว ทำให้ตัวพยานนำเองหากไม่ยอมเดินทางมาเบิกความก็จะไม่มีความผิดฐานนี้เนื่องจาก

⁵ ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาคทั่วไป, พิมพ์ครั้งที่ 8 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2550), น. 126.

ขาดองค์ประกอบภายนอกของความผิด และเมื่อตัวพยานไม่ต้องรับผิด ผู้ที่ชักจูงหรือข่มขู่พยานก็ไม่ต้องรับผิดไปด้วย⁶

ทั้งนี้เห็นว่าไม่ว่าจะเป็นพยานหมายและพยานนำ เมื่อถูกระบุชื่อไว้ในบัญชีระบุพยานแล้ว ล้วนแต่ควรจะมีหน้าที่เดินทางมาเบิกความทั้งสิ้น

2.3 กรณีเหตุเพิ่มโทษตามมาตรา 23 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546

มาตรา 23 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 เป็นเหตุเพิ่มโทษในกรณีที่มีการกระทำความผิดอาญาต่อบุคคลใดเพราะเหตุที่บุคคลนั้น สามีภริยา ผู้บุพการี หรือผู้สืบสันดานของบุคคลนั้นจะมาหรือได้มาเป็นพยาน เช่น หากมีการทำร้ายพยาน เนื่องจากเขาจะเดินทางมาเบิกความ ดังนี้ผู้ทำร้ายก็ต้องมีความรับผิดมากกว่าโทษที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 295 อีกกึ่งหนึ่ง หรือหากมีการข่มขู่พยานบุคคลไม่ให้เดินทางมาศาล ผู้ข่มขู่ก็ต้องรับโทษหนักกว่าโทษตามมาตรา 309 อีกกึ่งหนึ่งเช่นกัน ทำให้ดูเหมือนว่าในขณะนี้ประเทศไทยมีบทบัญญัติที่เอาผิดการกระทำความผิดอาญาต่อพยานหรือญาติของพยานทุกกรณี

อย่างไรก็ตามการ “ผูก” เหตุเพิ่มโทษไว้กับความผิดพื้นฐานตามประมวลกฎหมายอาญานั้นอาจทำให้ไม่บรรลุเจตนารมณ์ของมาตรา 23 ดังกล่าว ทั้งนี้เนื่องจากเจตนารมณ์ของกฎหมายนั้นแตกต่างกัน กล่าวคือ เห็นได้ชัดว่าเจตนารมณ์ของมาตรา 23 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 ได้แก่ การคุ้มครองความปลอดภัยของพยาน แต่เจตนารมณ์ของความผิดตามอาญาในบทบัญญัติแต่ละมาตรานั้นแตกต่างกัน เช่น ความผิดตามมาตรา 288 กฎหมายต้องการคุ้มครองชีวิตมนุษย์ ในขณะที่ความผิดตามมาตรา 309 กฎหมายต้องการคุ้มครองเสรีภาพในการตัดสินใจ เป็นต้น ดังนั้น จึงไม่ควรนำเอากฎหมายที่มีเจตนารมณ์ต่างกันมาผูกติดไว้ด้วยกัน โดยเฉพาะอาจเกิดผลถึงการสิ้นสุดคดีโดยการยอมความกันในกรณีที่ความผิดนั้นเป็นความผิดต่อส่วนตัวด้วย

ตัวอย่างเช่น นายดำยิงนายขาวตายโดยนายแดงเห็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งหมด ต่อมาเมื่อนายดำถูกพนักงานอัยการยื่นฟ้องต่อศาลในความผิดฐานฆ่าคนตายและศาลออกหมายเรียกให้นายแดงไปเบิกความเป็นพยาน แต่นายแดงถูกนายดำข่มขู่เพื่อไม่ให้มาเบิกความจนนายแดงกลัว

⁶ เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา ภาค 1, พิมพ์ครั้งที่ 9 แก้ไขเพิ่มเติม (กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดจิรวิธการพิมพ์, 2549) น. 562.

และไม่เดินทางไปเบิกความและศาลพิพากษายกฟ้องนายดำเพราะไม่มีพยานหลักฐานพิสูจน์ความผิดของนายดำ ดังนี้ การกระทำของนายดำที่เป็นการข่มขู่นายแดงไม่ให้เดินทางไปเบิกความนั้นเป็นความผิด 2 บท กล่าวคือ

(1) ความผิดฐานใช้ให้ผู้อื่นขัดขืนหมายเรียกหรือคำสั่งศาลให้มาศาล ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 170 ประกอบกับมาตรา 84 ซึ่งพนักงานอัยการจะต้องพิสูจน์ 2 ชั้นตอน ดังที่ได้กล่าวไปแล้ว และความรับผิดในกรณีนี้นั้นไม่อาจนำเหตุเพิ่มโทษตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 มาตรา 23 มาเพิ่มโทษกับนายดำกึ่งหนึ่งได้ เนื่องจากกรณีนี้มีใช้ “การกระทำความผิดอาญาต่อนายแดง”

(2) ความผิดฐานข่มขืนใจผู้อื่นตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 309 เพราะนายดำข่มขืนใจนายแดงไม่ให้เดินทางไปเบิกความอันเป็นกรณีที่มีการกระทำความผิดอาญาต่อพยานเข้ากรณีพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 มาตรา 23 ซึ่งเพิ่มโทษนายดำได้กึ่งหนึ่ง

อย่างไรก็ดี ในส่วนของความผิดฐานข่มขืนใจผู้อื่นอันเป็นคดีความผิดต่อส่วนตัวนั้น หากนายดำได้ตกลงยอมความกับนายแดงสำเร็จ สิทธิในการนำคดีอาญามาฟ้องนายดำจะระงับสิ้นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 39(2) ทั้งที่จริงๆ แล้วการกระทำของนายดำมิใช่การข่มขืนใจผู้อื่นในกรณีปกติ หากแต่การข่มขืนใจนั้นกระทบต่อกระบวนการค้นหาความจริงในกระบวนการยุติธรรมและมีผลทำให้นายดำเองพ้นผิด ดังนั้นจึงเห็นได้ชัดว่าการกระทำที่เป็นการข่มขู่พยานนี้ไม่ควรที่จะยอมความได้ เพราะมิใช่เป็นการกระทำผิดต่อตัวพยานเท่านั้น แต่เป็นการกระทำผิดต่อกระบวนการยุติธรรมอันอาจกล่าวได้ว่าเป็นการกระทำความผิดต่อรัฐนั่นเอง

นอกจากนั้น การนำมาตรา 23 มาเป็นเหตุเพิ่มโทษนี้ยังทำให้ความผิดที่ผู้กระทำสมควรจะต้องรับผิดนั้นบิดเบือนไป กล่าวคือ หากนายแดงได้ข่มขู่นายดำไม่ให้เดินทางไปเป็นพยานความผิดที่นายแดงควรจะต้องรับผิดนั้นก็คือความผิดที่คุ้มครองกระบวนการยุติธรรมมิใช่เพียงแต่ความผิดต่อเสรีภาพเท่านั้น

ประการสุดท้ายบทบัญญัติมาตรา 23 เพิ่มโทษได้เฉพาะการกระทำที่เป็นความผิดอาญาเท่านั้น ดังนั้นหากการกระทำนั้นไม่เป็นความผิดอาญาก็ไม่อาจนำมาตรา 23 นี้มาใช้ได้แต่อย่างใด เช่น การจ้างไม่ให้พยานนำเดินทางมาเบิกความ เป็นต้น

2.4 กรณีมาตรา 54 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่าบทบัญญัติมาตรา 54 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 ถือเป็นนวัตกรรมใหม่ของกฎหมายไทยที่มุ่งคุ้มครองพยานบุคคลมากขึ้น อย่างไรก็ตามดังที่ได้กล่าวไว้แล้วในบทที่ 2 ว่าการยุ่งเหยิงกับพยานบุคคลสามารถแยกได้เป็น 4 รูปแบบ ได้แก่ การชักจูง การข่มขู่ การตอบโต้ และการยุ่งเหยิงกับพยานรูปแบบอื่น แต่บทบัญญัติมาตรา 54 นี้สามารถเอาผิดการกระทำที่เป็นการยุ่งเหยิงกับพยานได้เพียง 2 รูปแบบเท่านั้น ได้แก่ การชักจูงพยานบุคคลและการใช้กำลังบังคับ ข่มขู่พยานบุคคลตามมาตรา 54 (1) และ (2) ตามลำดับ ซึ่งจะเห็นได้ว่าบัญญัติดังกล่าวไม่ครอบคลุมถึงการยุ่งเหยิงกับพยานบุคคลโดยการตอบโต้พยาน หรือการยุ่งเหยิงกับพยานรูปแบบอื่น เช่น การก่อกวนพยาน หรือทำให้พยานคิดว่าการเบิกความของตนจะเป็นบาปกรรม การให้ข้อมูลเท็จแก่พยานบุคคล หรือทำให้พยานบุคคลเกิดความไขว้เขวจนไม่ยอมเบิกความหรือเบิกความอย่างไม่มีน้ำหนัก เป็นต้น

นอกจากนั้นข้อจำกัดอีกประการหนึ่งของบทบัญญัติมาตรานี้ก็คือใช้ได้เฉพาะกรณีการชักจูงหรือข่มขู่พยานบุคคลนั้นเกี่ยวข้องกับความผิดฐานค้ามนุษย์ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้เท่านั้น

จากปัญหาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่ากฎหมายไทยมองพยานบุคคลต่างจากกฎหมายต่างประเทศที่มีกฎหมายเอาผิดการยุ่งเหยิงกับพยานบุคคล กล่าวคือ กฎหมายไทยมิได้มีแนวคิดว่าพยานบุคคลมีความสำคัญในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการยุติธรรมเช่นเดียวกับเจ้าพนักงานในกระบวนการยุติธรรมต่างๆ ได้แก่ พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือผู้พิพากษา เพราะพยานเองก็ถือเป็นกลไกหรือองค์กรหนึ่งของกระบวนการยุติธรรมเช่นกัน แต่กลับมองในแง่ที่ว่าพยานบุคคลเป็นประชาชนคนหนึ่งที่ต้องให้ความร่วมมือกับทางราชการในการให้ความจริงเท่านั้น และกฎหมายเท่าที่ผ่านมาก็มิได้มีบทบัญญัติที่มุ่งคุ้มครองพยานบุคคลโดยตรงเท่าที่ควร โดยหากมีการกระทำความผิดต่อพยานโดยเหตุที่เขาทำหน้าที่เป็นพยานนั้น กฎหมายก็จะลงโทษผู้กระทำเสมือนกับเขากระทำต่อคนธรรมดา ในทางกลับกันกฎหมายที่มีอยู่มุ่งแต่จะควบคุมพยาน กล่าวคือเอาผิดกับพยานที่ไม่ให้ความร่วมมือ เช่น ไม่เดินทางมาเบิกความ หรือเบิกความเท็จเท่านั้น

หลังจากที่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 แล้วจะเห็นได้ว่าประเทศไทยเริ่มหันมาให้ความสำคัญโดยมุ่งคุ้มครองพยานบุคคลมากขึ้นเพราะเริ่มจะตระหนักว่าพยานบุคคลเป็นกลไกหนึ่งในกระบวนการยุติธรรมและที่ผ่านมายังมิได้ให้ความสำคัญคุ้มครองกับพยานมากเท่าที่ควร แต่จากการศึกษาข้างต้นจะเห็นได้ว่ามาตรการทางอาญา

โดยเฉพาะมาตรา 23 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองพยาน พ.ศ. 2546 ดังกล่าวก็ยังมีได้ครอบคลุมเท่าที่ควร

ดังนั้นแนวทางการแก้ปัญหาข้างต้นจึงสามารถกระทำได้โดยการบัญญัติเอาผิดกับการกระทำที่เป็นการยุ่งเหยิงกับพยานบุคคลไว้เป็นบทบัญญัติเฉพาะเพื่อเป็นการสร้างความเกรงกลัวแก่ผู้ที่กำลังจะยุ่งเหยิงกับพยานเนื่องจากกรกระทำดังกล่าวอาจจะทำให้ตนเองต้องโทษทางอาญานั้นเอง